

УНИВЕРСИТЕТ ЗА НАЦИОНАЛНО И СВЕТОВНО СТОПАНСТВО
КАТЕДРА “ИКОНОМИКС”
УЧЕБНА ПРОГРАМА ПО МИКРОИКОНОМИКА

СЪДЪРЖАНИЕ НА УЧЕБНАТА ПРОГРАМА

РАЗДЕЛ ПЪРВИ : ВЪВЕДЕНИЕ

Тема 1. ПРЕДМЕТ НА ИКОНОМИКС И ПРИНЦИПИ НА ИКОНОМИЧЕСКОТО МИСЛЕНЕ.

Възникване и еволюция във възгледите за предмета на икономическата теория. Политическа икономия и икономикс. Предмет, функции и раздели на икономикса. Позитивно и нормативно икономическо познание. Основни принципи на икономическото мислене. Методи и инструменти на икономикс. Икономическо мислене и икономическо поведение. Икономикс в системата на икономическите науки и неговите приложни аспекти. Икономическа теория, икономическа практика и политика.

Тема 2. ОСНОВНИ ИКОНОМИЧЕСКИ ПРОБЛЕМИ И ЦЕЛИ

Общественото производство като икономическа система. Макроикономическа и микроикономическа характеристика на производството. Фактори на производството и тяхното взаимодействие. Ограниченост на ресурсите и законът за оскъдността. Разделение на труда, специализация и взаимна зависимост. Крива и граница на производствените възможности. Икономическа свобода и алтернативен избор. Законът за намаляващата възвръщаемост. Проблемите какво, колко, как и за кого да се произвежда. Типология на икономическите системи – пазарна, командно централизирана, смесена и традиционна.

Тема 3. ПАЗАР И ПАЗАРЕН МЕХАНИЗЪМ. ОБЩА ТЕОРИЯ НА ПАЗАРНОТО РАВНОВЕСИЕ.

Същност, функции и основни категории на пазара. Пазарни сегменти. Елементарният пазарен модел. Съвършена и несъвършена конкуренция. Търсене, крива и фактори на търсенето. Закон за търсенето. Анализ на предлагането. Крива, закон и фактори на предлагането. Пазарно равновесие по Маршал и пазарен механизъм. Еластичност на търсенето и предлагането. Видове еластичност. Коефициент на еластичност и фактори на еластичността. Пазарът като регулираща и информационна система. Спирала на пазарната реакция и проблемът с очакванията. Пазарни дефекти. Приложни аспекти на законите за търсенето и предлагането.

РАЗДЕЛ ВТОРИ: МИКРОИКОНОМИКС

Тема 4. ТЕОРИЯ ЗА ПОТРЕБИТЕЛСКОТО ПОВЕДЕНИЕ.

Възникване на теорията за пределната полезност. Полезностна и разходна метричност в икономиката. Потребности и търсене. Индивидуално и пазарно търсене. Потребителски бюджет. Полезност, обща, средна и пределна полезност. Законът за намаляващата пределна полезност. Пределната полезност и поведението на търсенето. Пределна полезност и рационалният потребителски избор – критерий за оптималност. Криви на безразличие, линия на бюджетното ограничение и графичен израз на потребителското равновесие. Пределна норма на заместване. Ефект на дохода и ефект на заместването. Парадоксът на стойността. Допълнителна изгода / рента/ за потребителя.

Тема 5. ФИРМЕНА ОРГАНИЗАЦИЯ.

Четири основни пазарни мадела. Организационни форми на бизнеса. Еднолични фирми. Дружествени фирми. Корпорации и акционерни дружества. Акции и акционерен капитал. Фондови борси и капиталови пазари. Вътрешнофирмена организация. Фирмена култура. Частни фирми, публични, транснационални и мултинационални компании.

Тема 6. ПРОИЗВОДСТВО И ПРОИЗВОДСТВЕНА ТЕХНОЛОГИЯ.

Производството като резултат от взаимодействието на производствените фактори. Производствена функция. Производство и поведение на фирмата в краткосрочен период. Съвкупен, среден и пределен продукт. Производителност и ефективност. Производствената функция в дългосрочен аспект. Състав на капитала и изоквантни линии. Изокости и избор на оптимално решение. Пределна норма на технологическо заместване и технологичен избор. Законът за намаляващата възвръщаемост от използването на факторите. Икономия, загуба и неизменна възвръщаемост от мащаба. Външни ползи и социални изгоди. Доход от съвкупния, средния и пределния продукт.

Тема 7. ПРОИЗВОДСТВЕНИ РАЗХОДИ И ПРЕДЛАГАНЕ.

Общи основи на анализа на фирмените разходи. Критерии за класификация на разходите в краткосрочен аспект. Общи, постоянни и променливи разходи. Средни, пределни и алтернативни разходи. Икономически и счетоводни разходи. Икономическа, счетоводна и нормална печалба. Максимизация на печалбата и минимизиране на загубите. Фирмените разходи в дългосрочен аспект. Приходи на фирмата при съвършена и несъвършена конкуренция. Основни изводи от анализа на разходите.

Тема 8. ФИРМАТА ПРИ СЪВЪРШЕНА КОНКУРЕНЦИЯ.

Поведение и цели на фирмата при съвършена конкуренция. Търсене на продукция от фирмата съвършен конкурент. Съвършена конкуренция и предлагането в краткосрочен аспект. Максимизиране на печалбата и минимизиране на загубата – основни подходи. Анализ на съвършената конкуренция в дългосрочен аспект. Значение на съвършената конкуренция като теоретичен модел.

Тема 9. ФИРМАТА ПРИ НЕСЪВЪРШЕНА КОНКУРЕНЦИЯ.

Причини за възникването и доминирането на несъвършената конкуренция. Организационни форми на несъвършените конкуренти. Монопол – същност и форми. Монополно търсене и предлагане. Формиране на приходите и разходите на монопола. Цена, обем на производството и максимизиране на печалбата при монопола. Загуба на монопола. Регулиран монопол. Икономическа характеристика на олигопола. Основни стратегии при олигополните структури. Монополистична конкуренция. Антимонополно законодателство и институции за защита на конкуренцията.

Тема 10. ПАЗАР НА ПРОИЗВОДСТВЕНИТЕ ФАКТОРИ.

Обща методология на анализа на факторните пазари. Производствени ресурси и производствени фактори. Особенности на търсенето и предлагането на производствени фактори при съвършена и несъвършена конкуренция. Мобилност на факторите. Институции и факторни пазари. Ценообразуване на пазара на факторите – общи основи на анализа. Пределен приход от продукта на труда, земята и капитала. Факторни доходи. Цени на факторите на производството при съвършена и несъвършена конкуренция.

Тема 11. ПАЗАР НА ТРУДА.

Трудът като производствен фактор – обща характеристика. Индивидуално и пазарно търсене на труд. Пределен приход от продукта на труда. Индивидуално и пазарно предлагане на труд. Равновесие на трудовия пазар. Трудов пазар, пазар на образователни услуги и човешки капитал. Възвръщаемост от инвестициите в човешки капитал. Дисконтиране и норма на възвръщаемост. Пазарът на труда при несъвършена конкуренция. Търсене и предлагане на труд при монопол и монопсон. Дискриминация на трудовия пазар. Пазарът на труда и поведението на профсъюзите. Социално партньорство.

Тема 12. КАПИТАЛОВ ПАЗАР.

Възникване и еволюция на формите на капитала. Лихварски, търговски, индустриален, човешки и социален капитал. Индустриалният капитал като придобит фактор на производството. Основен и оборотен капитал. Амортизация и амортизационни норми. Лихвен процент и инвестиции Пределна ефективност и възвръщаемост на капитала. Брутна и чиста възвръщаемост. Нетна настояща дисконтирана стойност. Цена на капиталовите активи. Заеман капитал – търсене, предлагане и пазарно равновесие. Печалба и предприемачество.

Тема 13. ПАЗАР НА ЗЕМЯТА. ПОЗЕМЛЕНА РЕНТА.

Земята като невъзпроизводим ресурс и фактор на производството. Търсене и предлагане на земя. Пределен приход от продукта на земята. Цена на земята. Различия в плодородието и производителността на земята. Икономическа природа на поземлената рента. Видове рента. Чиста икономическа и диференциална рента. Алтернативно използване на земята. Рента и поземлена собственост. Особенности на поземлените отношения в България.

Тема 14. РАЗПРЕДЕЛЕНИЕ НА ДОХОДА. БЕДНОСТ И НЕРАВЕНСТВО.

Обща методология на анализа. Производствени фактори и доход. Източници и форми на дохода в пазарната среда. Доход и неравенство. Измерване на неравенството. Крива на Лоренц. Коефициент на Джини, децилни коефициенти. Преразпределение на дохода, равенство и бедност. Порочният кръг на бедността. Доходи, жизнен стандарт и ефективност. Пазарни дефекти и преразпределение на дохода. Отрицателен подоходен данък. Социален и жизнен минимум.

Тема 15. ОБЩО ПАЗАРНО РАВНОВЕСИЕ. ИКОНОМИКС НА БЛАГОСЪСТОЯНИЕТО.

Частично и общо пазарно равновесие. Ефективност на пазарното равновесие. Диаграма на Еджуърт. Пазарно равновесие и ефективно разпределение на богатата. Справедливост и ефективност. Оптимум на Парето. Пазарно равновесие и ефективност в производството, разпределението и потреблението. Максимизиране на благосъстоянието.

ЛИТЕРАТУРА

Основна: Микроикономика, авторски колектив от катедра „Икономикс“, УИ „Стопанство“, С. 2011

“Икономикс” – второ издание с авторски колектив от катедра
„Икономикс“ на УНСС – София
раздел ВЪВЕДЕНИЕ и МИКРОИКОНОМИКС

Учебници по микроикономика от професорите К. Миркович, Ст.
Савов, Тр. Спасов и Р. Гечев и доцентите С. Ракарова, Л. Йотова, Кр.
Георгиева, В. Пиримова

Допълнителна: всякакви учебници и учебни помагала от български и
чуждестванни автори по микроикономика.

Януари 2022г.

С о ф и я

Съставил : гл. ас. д-р Петър Пешев